

**Etyka w badaniach naukowych i szkolnictwie wyższym,
5–6 listopada 2012, Toruń**
Sprawozdanie z konferencji.

W dniach 5–6 listopada 2012 roku odbyła się w Toruniu konferencja zatytułowana „Etyka w badaniach naukowych i szkolnictwie wyższym”. Choć nie było to sympozjum duże (w programie znalazł się 1 panel dyskusyjny, 6 wystąpień w ramach sesji plenarnych oraz 16 w ramach obrad sekcyjnych), to jednak zgromadziło wybitnych przedstawicieli wielu ośrodków naukowych z całej Polski. O randze konferencji świadczą instytucje patronujące jej organizacji: dwa komitety problemowe przy Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych Polskiej Akademii Nauk (Komitety Naukoznawstwa PAN i Komitet Etyki w Nauce PAN) oraz Instytut Filozofii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Pierwszy dzień konferencji przeznaczony został na wystąpienia przedstawicieli organizatorów. Sympozjum otworzyła sesja plenarna, na którą złożyły się trzy referaty. Na początku głos zabrał prof. Jan Woleński, Przewodniczący Komitetu Etyki w Nauce PAN, który w swojej prelekcji przedstawiał naukę jako grę rzetelną z prawdą jako

jej celem. Występująca w następnej kolejności prof. Grażyna Woroniecka, reprezentująca Komitet Naukoznawstwa PAN, swój referat poświęciła zagadnieniom etycznym w naukach społecznych. Na koniec sesji profesorowie Włodzimierz Tyburski oraz Ryszard Wiśniewski (obaj z Instytutu Filozofii UMK) scharakteryzowali etos nauki polskiej ze szczególnym uwzględnieniem tradycji związanych ze środowiskiem Szkoły Lwowsko-Warszawskiej.

Następnym punktem programu był panel dyskusyjny zatytułowany „Uczciwość i oszustwo w nauce”, moderowany przez prof. Wojciecha Gasparskiego z przedstawicielami obu wspomnianych komitetów jako uczestnikami (prof. Ewa Chmielecka, prof. Stanisław Chwirot, prof. Jan Hartmann). W dyskusji starano się określić zachowania wpływające na erozję etosu nauki oraz naukowiec i nauczyciel akademickiego, a także próbowano wskazać działania, które mogłyby pomóc odbudować ów etos.

Pierwszy dzień konferencji zakończyło zamknięte, połączone posiedze-

nie obu komitetów, po którym nastąpiła uroczysta kolacja.

Drugi dzień sympozjum wypełniły wystąpienia przedstawicieli różnych ośrodków naukowych z Polski. W przedpołudniowej sesji plenarnej zgromadzeni mogli wysłuchać trzech referatów plenarnych. Rozpoczął dr hab. n. med. Marek Wroński, który przedstawił kilka – zaczerpniętych z prowadzonej przez siebie serii artykułów zatytułowanej „Z archiwum nieuczciwości naukowej” – przykładów niepoprawnych zachowań w nauce. Następnie prof. Ewa Chmielecka opisała funkcjonujące od drugiej połowy XX wieku modele uniwersytetu (obok klasycznego Humboldtowskiego, model uniwersytetu badawczego oraz przedsiębiorczego) po czym wskazała na potrzebę poszukiwania nowego modelu. Zamykający sesję plenarną prof. Paweł Łuków poświęcił swoje wystąpienie kulturowej roli uniwersytetu.

Pozostała część drugiego dnia konferencji poświęcona była obradom w sekcjach. W ich trakcie poruszono wiele kwestii, wśród których znalazły się zagadnienia dotyczące atrybucji autorstwa prac, rynku prac dyplomowych, wpływu polityki na naukę, reakcji środowiska naukowego na łamanie zasad etyki pracy naukowej, etyki oceniania itp. Sprawozdanie obecne nie jest miejscem na dokładny przegląd treści poszczególnych wystąpień. Zainteresowany Czytelnik na stronie konferencji (http://www.filozofia.umk.pl/index.php?lang=_pl&m=page&pg_id=150) odnaleźć może szczegóło-

wy jej program oraz abstrakty niemal wszystkich referatów. Ponadto w „Zagadnieniach Naukoznawstwa” ukazały się już artykuły stanowiące rozwinięcie niektórych prelekcji. W tym miejscu poczynione zostaną jedynie dwie krótkie uwagi dotyczące całości tematyki poruszanej na konferencji.

Po pierwsze należy podkreślić, iż dało się zaobserwować pewne napięcie dotyczące oceny rangi różnych nieetycznych zachowań w nauce. Z jednej strony dużo uwagi poświęcano problemom związanym z szeroko rozumianą nierzetelnością w atrybucji autorstwa prac. Często krytycznie wspomniano różne formy plagiatu, ghostwriting, czy niezasłużone współautorstwo. Temat ten powracał zarówno w panelu dyskusyjnym, jak i referatach uczestników (zwłaszcza w wystąpieniu Marka Wrońskiego, oraz – prezentującej wyniki autorskich badań empirycznych dotyczących rynku prac dyplomowych – prelekcji Beaty Bielskiej). Z drugiej strony niejednokrotnie podkreślano, iż choć plagiat oraz zachowania mu podobne są godne potępienia, to jednak są stosunkowo mało szkodliwe, a ponadto łatwe do wykrycia. Pojawiały się głosy, iż zagadnienia te mogą i często przesłaniają dużo poważniejsze w skutkach oraz trudniejsze do zidentyfikowania oszustwa naukowe. Wśród tych ostatnich wymieniano m.in. fabrykowanie danych oraz utajnianie wyników badań (przykładowo przez firmy farmaceutyczne).

Trzeba także zauważyć, iż większość diskutowanych w czasie konferencji kwestii dotyczyła etyki ogół-

nej, tzn. etyki prowadzenia badań naukowych oraz upowszechniania ich wyników w ogóle, bez podziału na konkretne dyscypliny. Dlatego też organizatorzy wyrazili chęć przygotowania kolejnych edycji konferencji, z których każda miałaby być poświęcona innej dyscyplinie. Zaproponowano wstępnie, aby najbliższa edycja po-

święcona była etyce badań w zakresie nauk medycznych. Biorąc pod uwagę wysoki poziom oraz dobrą organizację opisanego sympozjum, nie pozostaje nic innego, jak tylko życzyć organizatorom powodzenia w realizacji tych planów.

Piotr Lipski

**SILFS Postgraduate Conference in Logic and Philosophy of Science,
29–31 maj 2013, Urbino (Włochy)**
Sprawozdanie z konferencji.

Pod koniec maja odbyła się zorganizowana pod auspicjami Włoskiego Towarzystwa na rzecz Logiki i Filozofii Nauki (SILFS) konferencja naukowa dla doktorantów i młodych pracowników naukowych. Tegoroczna edycja tego cyklicznego wydarzenia została zorganizowana przez Uniwersytet w Urbino. Celem przyświecającym organizatorom konferencji, która wpisała się już na stałe w kalendarz włoskich wydarzeń tego typu, jest zaprezentowanie najświeższych trendów w badaniach podejmowanych przez młodych filozofów nauki i logików w większości znajdujących się na początkowym etapie swojej kariery. Wydarzenie miało międzynarodowy charakter, bowiem uczestnicy przybyli z uczelni z aż 11 krajów: Włoch, Finlandii, Szwecji, Szkocji, Niemiec, Austrii, Hiszpanii, Anglii, Polski, Stanów Zjednoczonych oraz ze Szwajcarii. Przyczyniło się to do żywej wymiany myśli i dyskusji

pomiędzy osobami z bardzo nieraz odległych ośrodków naukowych.

Mocnym punktem konferencji była organizacja. Po pierwsze, zrezygnowano z przeprowadzania sesji paralelnych. Dzięki temu każdy z uczestników miał okazję do wysłuchania wszystkich 24 referatów, które zostały podzielone na 6 paneli tematycznych. Po drugie, organizatorzy na każde z wystąpień przewidzieli aż 45 minut (30 minut na referat i 15 na dyskusję), co pozwoliło uczestnikom na obszernie prezentacje indywidualnych aktualnych zainteresowań badawczych. Po trzecie, każdego dnia odbywały się jedynie 2 panele (w każdym z nich po 4 referaty). Odpowiednia ilość czasu wolnego pozwoliła uczestnikom docenić walory estetyczne miasteczka, w którym odbywała się konferencja oraz zachować „świeżość” umysłu aż do ostatniej sesji trzeciego dnia konferencji. Po czwarte, moderowaniem dyskusji